

**Andrzej Gruszecki, Krystyna
Guranowska-Gruszecka, Ewa
Karwacka**

**Szkicowa koncepcja bydynku przy
ulicy Emilii Plater w Warszawie**

Ochrona Zabytków 31/1 (120), 35-46

1978

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ANDRZEJ GRUSZECKI
KRYSTYNA GURANOWSKA-GRUSZECKA
EWA KARWACKA

SZKICOWA KONCEPCJA BUDYNKU PRZY ULICY EMILII PLATER W WARSZAWIE

Zniszczenia wojenne oraz liczne nie przemyślane decyzje wyburzeń i modernizacji zabudowy tradycyjnej w okresie powojennym spowodowały, że bardzo mało pozostało w Warszawie zabudowy mieszkaniowej z przełomu XIX i XX w. Relikty tej zabudowy w postaci niewielkich zespołów lub pojedynczych obiektów zachowały się jeszcze w śródmieściu; znalazły się one w nowym środowisku, tworzącym zwykle odmienną strukturę przestrzenną, różną od charakterystycznego dla przełomu XIX

i XX w. zwartego układu urbanistycznego ulicy i wewnątrz blokowych. Dlatego też starannej ochrony wymaga unikalny w skali Warszawy zespół budynków z tego okresu, zawarty między ulicami: Marszałkowską, Nowogrodzką, Emilii Plater i Alejami Jerozolimskimi, jedyny ocalały w tak zwartym kompleksie. Nowe realizacje w tym rejonie powinny być rozpatrywane w aspekcie ukształtowania przestrzennego tego zespołu i jego otoczenia.

1. Warszawa, ul. Nowogrodzka 44, kamienica eklektyczna (fot. A. Juszcak)

1. Warsaw, 44 Nowogrodzka Street, eclectic tenement-house

2. Warszawa, ul. Nowogrodzka 40, kamienica o cechach modernizmu klasycyzującego (fot. K. Kowalska)

2. Warsaw, 40 Nowogrodzka Street, tenement-house with traits of classicizing modernism

3. Warszawa, ul. Nowogrodzka 44, brama kamienicy, eklektyczna, o cechach klasycyzującego renesansu z zachowanymi drewnianymi rzeźbionymi wrotami (fot. J. Szandomirski)

3. Warsaw, 44 Nowogrodzka Street, gate of tenement-house, eclectic with classicizing Renaissance traits, note the carved door

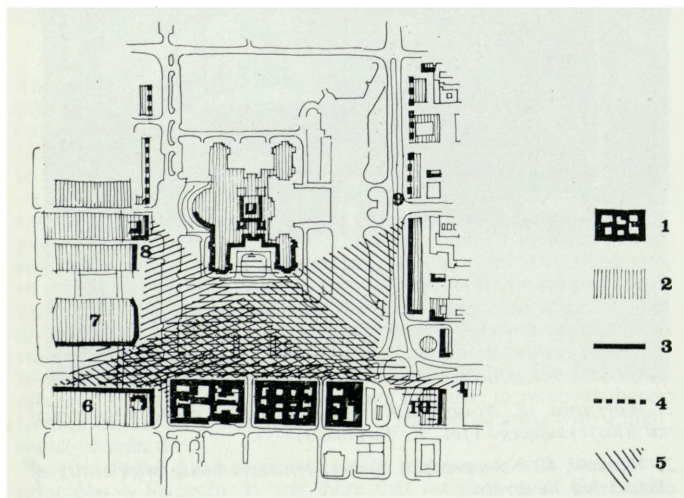

4. Warszawa, ul. Nowogrodzka 48, brama kamienicy, eklektyczne wrota z bogatym ornamentem krat (fot. K. Kowalska)

4. Warsaw, 48 Nowogrodzka Street, gate of tenement-house, eclectic door with a rich decoration of the grating

Należy podkreślić, że zabudowa mieszkaniowa z przełomu XIX i XX w. cieszy się dużym zainteresowaniem obecnego Konserwatora Zabytków M.St. Warszawy. Dotychczasowa niekorzystna sytuacja w dziedzinie ochrony architektury najnowszej zmieniła się radykalnie w ostatnich latach, kiedy podjęto energiczne działania w kierunku ochrony zabudowy z przełomu XIX i XX w.

Nie tylko opracowano spis obiektów (jeszcze nawet nie zabytkowych) objętych zastrzeżeniem o konieczności uzgadniania z Urzędem Konserwatorskim wszelkich związanych z nim poczynań, ale Urząd Konserwatorski M. St. Warszawy przygotowuje także własne koncepcje studialno-projektowe adaptacji zespołów zabudowy z przełomu XIX i XX w.

5. Warszawa, otwarcia widokowe na zespół zabudowy z przełomu XIX i XX w. zawarty między Alejami Jerozolimskimi i ulicami Emilii Plater, Nowogrodzką i Marszałkowską: 1 — omawiany zespół zabytkowy, 2 — zabudowa kształtująca przylegające wnętrza urbanistyczne, 3 — ściany przylegającego wnętrza urbanistycznego, 4 — ściany wnętrza urbanistycznych sprzężonych o dalszej perspektywie widokowej, 5 — otwarcia widokowe na zespół zabytkowy, 6 — dworzec „Lotu”, 7 — Dworzec Centralny, 8 — Sciana Zachodnia, 9 — Sciana Wschodnia, 10 — hotel „Forum”

5. Warsaw, view of the complex of built-up area dating from the turn of the 19th century and situated between Aleje Jerozolimskie and the Streets: Emilii Plater, Nowogrodzka and Marszałkowska: 1 — the historical grouping discussed, 2 — building shaping the neighbouring town planning interior area, 3 — walls of adjacent town planning inner area, 4 — the walls of town planning inner areas coupled in more distant townscape perspective, 5 — view of the historical grouping, 6 — LOT Air Terminal, 7 — Warsaw Central Railway Station, 8 — West Side of Marszałkowska Street, 9 — East Side of Marszałkowska Street, 10 — The „Forum” Hotel

W ramach prowadzonej akcji ochrony architektury najnowszej zlecono Instytutowi Podstaw Rozwoju Architektury Politechniki Warszawskiej opracowanie studialno-projektowe zespołu zabudowy w rejonie ul. Nowogrodzkiej w granicach ulic: Alei Jerozolimskich, Kruczej, Żurawiej i Emilii Plater; opracowanie wykonywane jest pod kierunkiem doc. dra Andrzeja Gruszeckiego.

Już w pierwszej fazie prac zaistniała konieczność sporządzenia w bardzo krótkim czasie projektowego szkicu koncepcyjnego budynku biurowego przy ul. Emilii Plater 28, dla wykazania, że istnieje możliwość prawidłowego pod względem konserwatorskim zlokalizowania na niewielkiej działce obiektu o znacznej kubaturze i skomplikowanym programie (centrala eksportowa „Chemadex”). Wykonanie szkicu było tym pilniejsze, że w fazę realizacji budowlanej wchodził zatwierdzony projekt budynku wysokościowego, który wzbudzał zasadnicze zastrzeżenia, nie nawiązywał bowiem ani do linii zabudowy, ani do gabarytu, ani do charakteru zabudowy bloku, wprowadzając dysonans w tym najcenniejszym zespole Warszawy z czasów „fin de siècle’u”. Projektowany biurowiec nie spełniał również warunku kompozycyjnego partnerstwa z obiektem nowej zabudowy

Ściany Zachodniej — budynkiem „Lotu”. Podane uwagi krytyczne z punktu widzenia obecnej praktyki konserwatorskiej nie są oceną tego projektu, opracowany on bowiem został kilka lat temu, kiedy zabudowa dziewiętnastowieczna nie zyskała jeszcze powszechnego uznania jako zabytkowa, a wkraczanie budynkami wysokimi do centrów miast było postępowaniem ogólnie przyjętym. Ostatecznie realizacja projektu została zatrzymana w wyniku szerszej akcji gospodarczej mającej na celu dokonanie korekt inwestycji.

Prezentowany w niniejszym artykule szkic koncepcyjny wykonany został jesienią 1976 r. przez zespół w składzie: doc. dr Andrzej Gruszecki — główny projektant, mgr inż. arch. Krystyna Guranowska-Gruszecka i mgr inż. arch. Ewa Karwacka — projektanci. Spotkał się on z uznaniem nie tylko Konserwatora Zabytków, ale, co w tej sytuacji było szczególnie istotne, Naczelnego Architekta Warszawy, który wskazał tę koncepcję jako podstawę dalszych opracowań.

Pozytywna ocena szkicu projektowego stanowić może zachętę dla kolegów konserwatorów do przeciwstawiania się typowym rozwiązaniom stosowanym w nietypowych, zindywidualizowanych zespołach zabytkowych.

6. Warszawa, widok perspektywiczny zespołu zabytkowego z rejonu Dworca Centralnego. Trzy bloki zabudowy zabytkowej przy Alejach Jerozolimskich, między ulicami: Marszałkowską i Emilii Plater, tworzą przestrzenną całość silnie wyeksponowaną widokowo, otwartą na dalekie perspektywy śródmieścia. Zespół tej zabudowy stanowi swoistą enklawę, w której z najbardziej charakterystycznych punktów widokowych obecnego i przyszłego centrum Warszawy niewyczuwalne są podziały ulicami poprzecznymi na bloki. Wynika to z wyrównanych gabarytów zabudowy i bogatych światłocieniowych elewacji budynków. Powstały one bowiem na tym terenie wprawdzie w ciągu kilkadziesiąt lat, ale w jednym, chociaż niejednorodnym stylowo okresie historycznym, w którym podobna tradycja rzemiosła budowlanego i podobne podejście do przestrzennego ukształtowania budynku mieszkalnego i jego elewacji uczyniły z nich bardzo różnorodny w szczegółach, ale jednorodny przestrzennie zespół. Stanowi on jako całość interesującą przeciwwagę kompozycyjną w skali urbanistycznej dla sąsiednich obiektów Ściany Zachodniej i Ściany Wschodniej (rys. K. Guranowska-Gruszecka)

6. Warsaw, pictorial view of the historical grouping near the Central situated in Aleje Jerozolimskie between Marszałkowska and Emilii Plater Streets form a spatial whole exposed pictorially and seen from the distant perspective of the city centre. The historical grouping discussed makes a specific enclave whose division into blocks by the transverse streets is invisible from the most characteristic spots of Warsaw's present and future city centre. This is due to the unified gabarite of the buildings concerned and their sumptuous elevations noted for light and shade effects. Constructed over the span of a few dozen years, within one and the same — though stylistically not uniform — historical period, they have been made into a spatially homogeneous whole, yet highly differentiated in its details. This resulted from similar building traditions in that period and also similar approach to the problem of spatial shaping of a dwelling house and decoration of its façade. The grouping as a whole makes — in town planning scale — an interesting compositional counterpoise to the largescale structures of the West and the East Side of Marszałkowska Street

7. Warszawa, ul. Nowogrodzka 44, eklektyczne detale fasady kamienicy; przy dużym bogactwie dekoracji zwraca uwagę elegancja i lekkość wystroju (fot. J. Szandomirski)

7. Eclectic façades of the tenement-house; the wealth of decoration does not impair the effect of grace and elegance

Zespół zabudowy zabytkowej zawartej w obrębie ulic: Emilii Plater, Alei Jerozolimskich, Marszałkowskiej i Nowogrodzkiej dzięki jednolitej strukturze zabudowy, wyrównanym gabarytom oraz bogatym, światłocieniowym elewacjom wykazuje znaczną jednorodność przestrzenną. Tworzy on zamkniętą całość, silnie wyeksponowaną widokowo, otwartą na dalekie perspektywy śródmieścia. Stanowi też interesującą przeciwagę kompozycyjną w skali urbanistycznej dla sąsiednich obiektów Ściany Zachodniej i Ściany Wschodniej.

Trzy bloki zabudowy między ulicami Emilii Plater, Alejami Jerozolimskimi, Marszałkowską i Nowogrodzką składają się w przeważającej większości z budynków mieszkalnych powstałych pod koniec XIX i na początku XX w. oraz z nielicznych obiektów z okresu międzywojennego i wzniesionych współcześnie. Tworzą one harmonijną całość, co oprócz zbliżonych gabarytów budynków podkreśla zachowana wewnątrz bloków struktura zabudowy dziewiętnastowiecznych działek, utrzymana nawet przy budynkach później wznoszonych. W zespole tym znajdują się budynki projektowane przez wybitnych architektów owego czasu: Witolda Lanciego, Artura Gurneya, Pawła Hosera, Ludwika Panczakiewicza i Wacława Heppena. Niektóre kamienice prezentują cenne walory rzadko występujących lub nawet unikalnych już w Warszawie układów przestrzennych

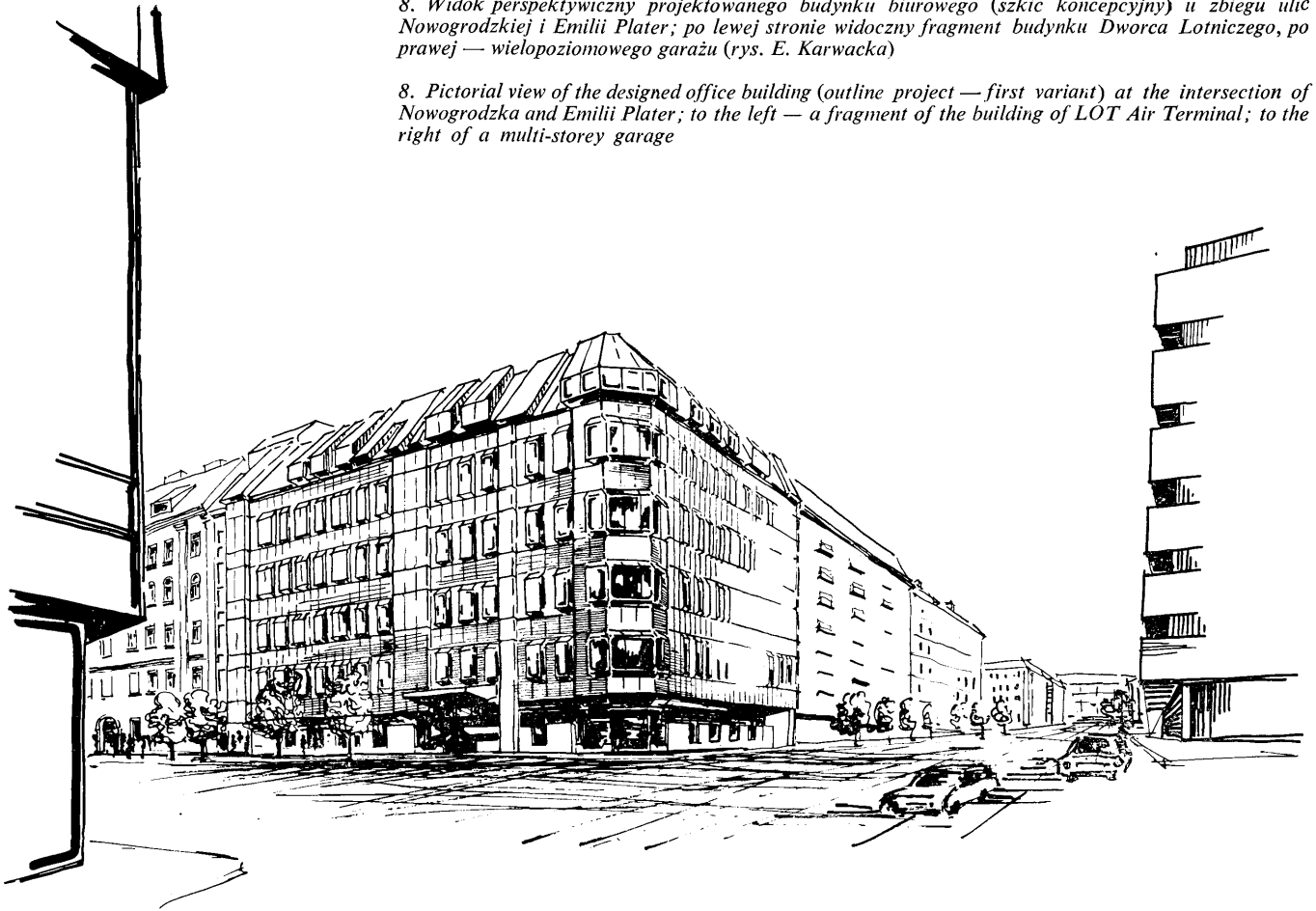
i dekoracji w stylu neorenesansu (również włoskiego), eklektyzmu, secesji oraz modernizmu klasycyzującego i o reminiscencjach średniowiecznych.

Większość obiektów ma dobrze zachowaną dekorację architektoniczną. W nielicznych zachowały się nawet witraże secesyjne, które, aż nie chce się wierzyć, przetrwały dwie wojny światowe i powstanie warszawskie. Dotyczy to szczególnie pierzei Alei Jerozolimskich od hotelu „Polonia” do ul. Pankiewicza oraz obiektów przy ul. Pankiewicza. Dzięki różnorodności ukształtowania elewacji, przy pewnej dyscyplinie narzuconej zbliżoną technologią budowlaną wynikającą z powstania kamienic w niewielkich odstępach czasu, stanowią one relikty niepowtarzalnego krajobrazu miejskiego „fin de siècle’u”.

Uboższy w detal architektoniczny jest fragment pierzei Alei Jerozolimskich między ulicami Emilii Plater a Pankiewicza oraz przy ul. Emilii Plater. W skrajnym kwartale przy Emilii Plater, w rejonie lokalizowanego budynku biurowego, przeważa zabudowa mieszkaniowa z usługami w przyziemiu. Przy ul. Emilii Plater zachowany jest budynek narożny od strony Alei Jerozolimskich i środkowy z oficynami, natomiast budynek narożny przy ul. Emilii Plater i Nowogrodzkiej został wyburzony. Budynek środkowy, poza tradycyjnymi proporcjami charakterystycznymi dla kamienic z tamtego okresu, rozstawem otworów

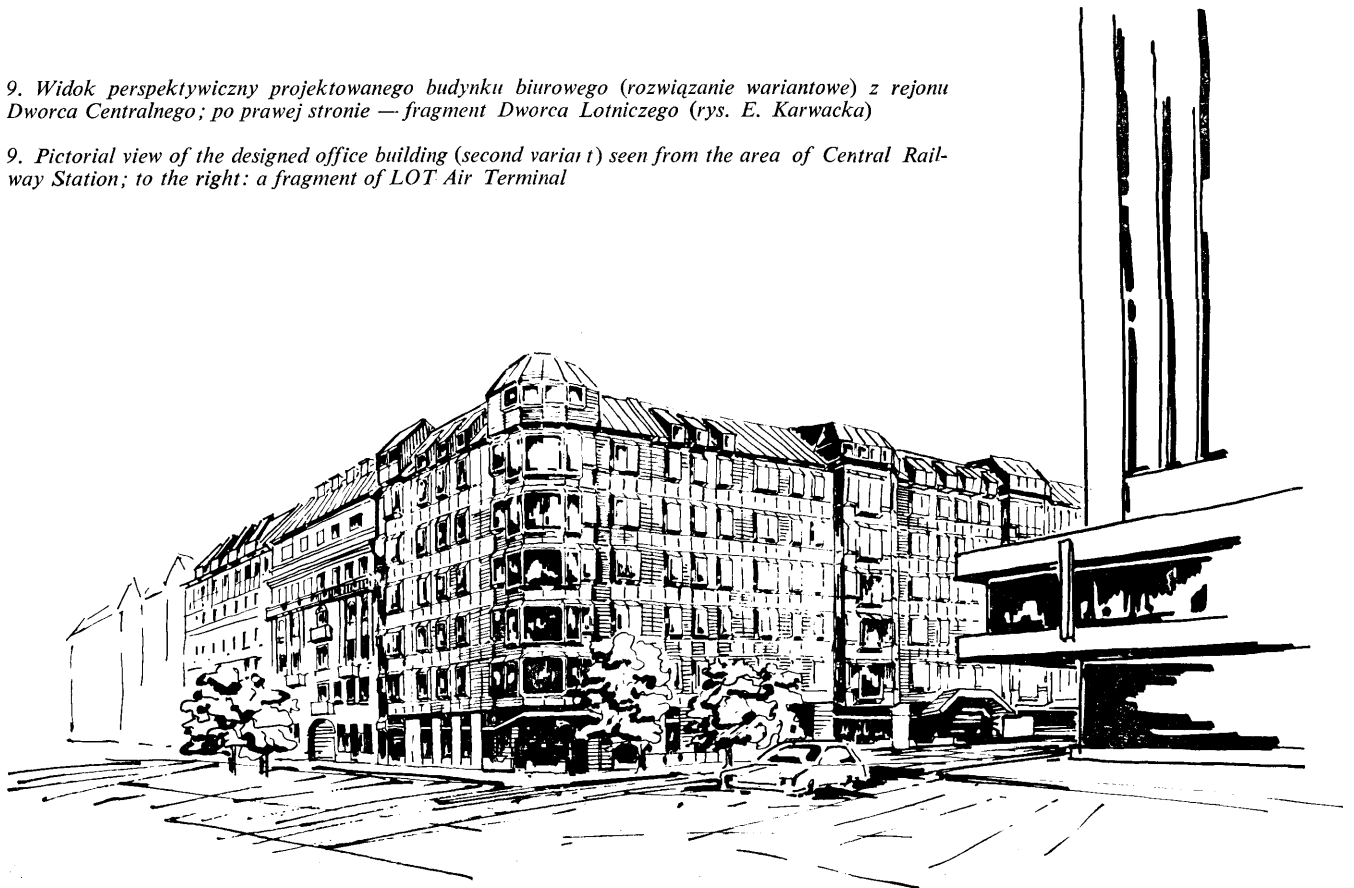
8. Widok perspektywiczny projektowanego budynku biurowego (szkic koncepcyjny) u zbiegu ulic Nowogrodzkiej i Emilii Plater; po lewej stronie widoczny fragment budynku Dworca Lotniczego, po prawej — wielopiętrowego garażu (rys. E. Karwacka)

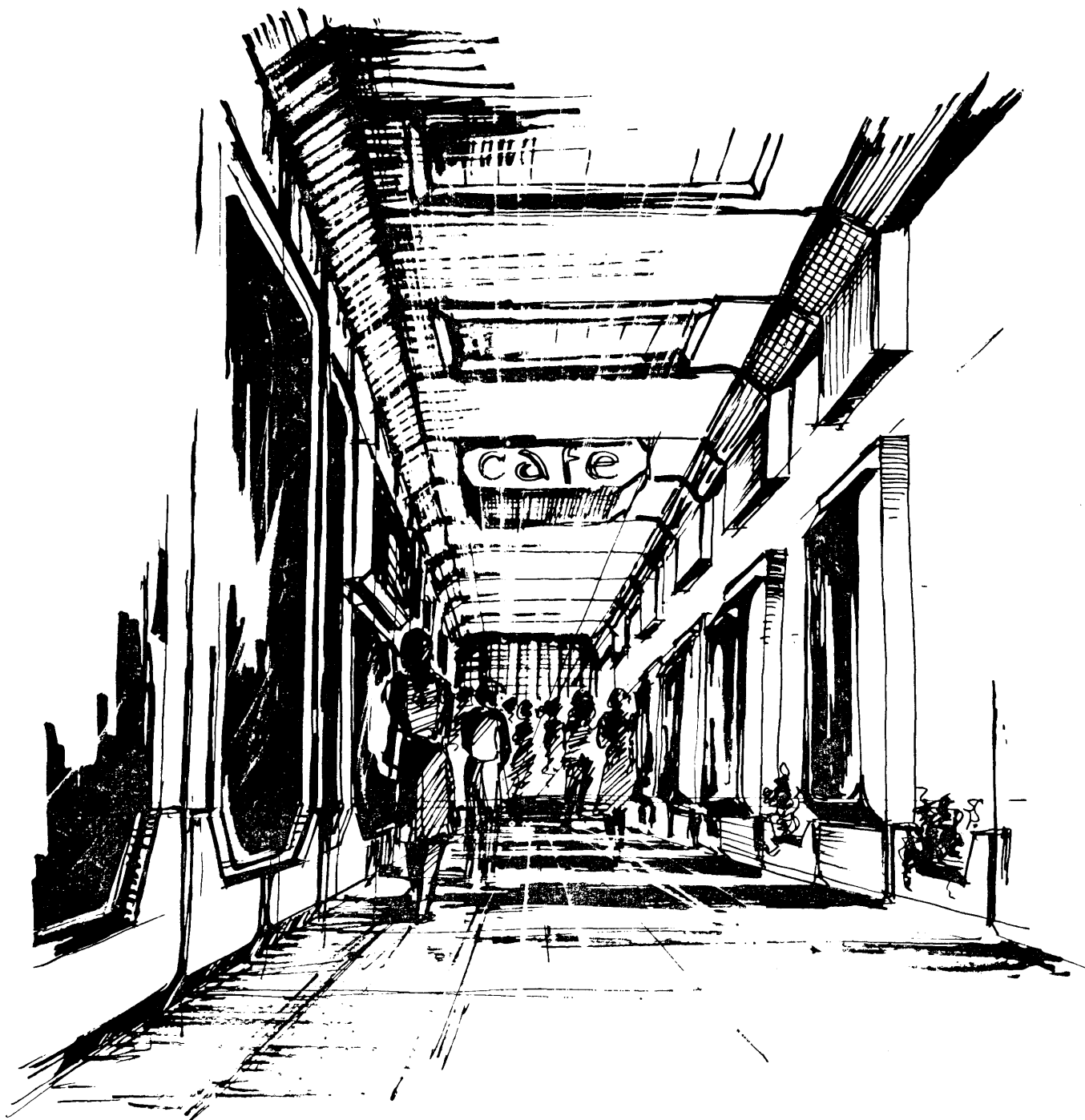
8. Pictorial view of the designed office building (outline project — first variant) at the intersection of Nowogrodzka and Emilii Plater; to the left — a fragment of the building of LOT Air Terminal; to the right of a multi-storey garage

9. Widok perspektywiczny projektowanego budynku biurowego (rozwiązanie wariantowe) z rejonu Dworca Centralnego; po prawej stronie — fragment Dworca Lotniczego (rys. E. Karwacka)

9. Pictorial view of the designed office building (second variant) seen from the area of Central Railway Station; to the right: a fragment of LOT Air Terminal

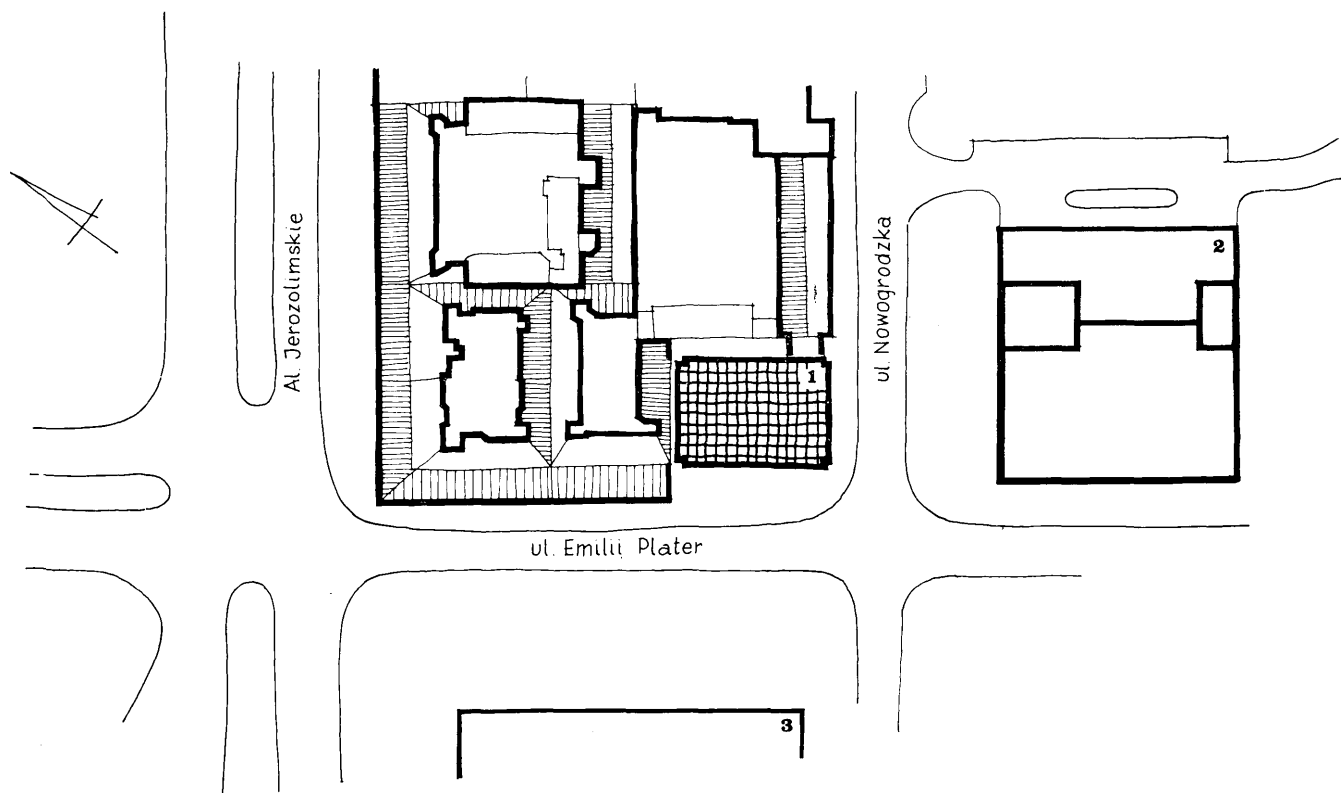

10. Widok perspektywiczny pasażu w podcieniu projektowanego budynku (szkic projektowy); po prawej stronie widoczny murek z ekranami ekspozycji reklamowej, nawiązujący od zewnątrz do tradycyjnej artykulacji elewacji, od wnętrza pasażu zaś stwarzający klimat większej intymności a jednocześnie kontaktu z przestrzenią zewnętrzną, po lewej stronie — wystawy o dużych przeszklonych płaszczyznach (rys. E. Karwacka)

10. Pictorial view of the covered way in the arcade of the designed building; to the right: a low wall for advertisements, its external side refers to the traditional arrangement of the façade and, on the inner side of the way, creates an atmosphere of intimacy and, at the same time of contact with the outer space; to the left — show-windows with large glazed surfaces

w elewacjach i dobrym neorenesansowym detalem bramy, stracił pozostałe cechy obiektu zabytkowego w wyniku przeprowadzonych w nim uproszczonych remontów. W elewacji budynku narożnego przy ul. Emilii Plater 32 zachowało się w przyziemiu boniowanie i fragmenty

dekoracji architektonicznej; jeszcze przed kilku laty boniowanie sięgało wyższych kondygnacji. Budynek ten, nawet ze skromną elewacją stanowi właściwe w proporcjach i charakterze zakończenie zabytkowego ciągu zabudowy Alei Jerozolimskich.

11. Poprzednie usytuowanie budynku „Chemadexu” na tle otaczającej zabudowy istniejącej i projektowanej w tym rejonie: 1 — budynek „Chemadexu”, 2 — projektowany garaż wielopiętrowy, 3 — fragment Dworca Lotniczego

11. Previous site of the building of „Chemadex”. Enterprise against the background of the extant and designed built-up area; 1 — Chemadex building, 2 — the designed multi-storey garage; 3 — fragment of LOT Air Terminal

Lokalizacja nowego budynku biurowego przy ul. Emilii Plater 28, w zwartej zabudowie mieszkaniowej z przełomu XIX i XX w., jednocześnie zaś w bezpośrednim sąsiedztwie zespołu nowych budynków centrum: Centralnego Dworca Kolejowego i Dworca „Lotu”, zobowiązuje do utrzymania linii zabudowy i gabarytu oraz znalezienia właściwego wyrazu architektonicznego elewacji współczesnych, ale harmonizujących z otoczeniem.

W Instytucie Podstaw Rozwoju Architektury opracowano szkic projektowy i dodatkowo jedno rozwiązanie wariantowe. Szkic projektowy proponuje utrzymanie linii zabudowy historycznej, co ze względu na znaczne trudności komunikacyjne w tym rejonie śródmieścia jest dosyć kłopotliwe, ale wydaje się możliwe do przeprowadzenia. W rozwiązaniu wariantowym przyjęto jako ostateczność poszerzenie ul. Emilii Plater, wyburzenie budynku narożnego przy ul. Emilii Plater i Alejach Jerozolimskich, wyburzenie budynku środkowego (Emilii Plater 30) oraz uzupełnienie pierzei kwartału od tej ulicy nową zabudową.

W szkicu projektowym zakłada się wyburzenie budynku przy ul. Emilii Plater 30 i usytuowanie na jego działce oraz sąsiedniej (obecnie nie zabudowanej) obiektu biurowego o kubaturze zbliżonej do kubatury budynku „Chemadexu”. Proponowany do wyburzenia budynek ma niewielką wartość zabytkową i jest w bardzo złym stanie technicznym. Obecna linia zabudowy ul. Emilii Plater ma być utrzymana. Proponuje się układ przestizenny budynku biurowego z dziedzińcem wewnętrznym prze-

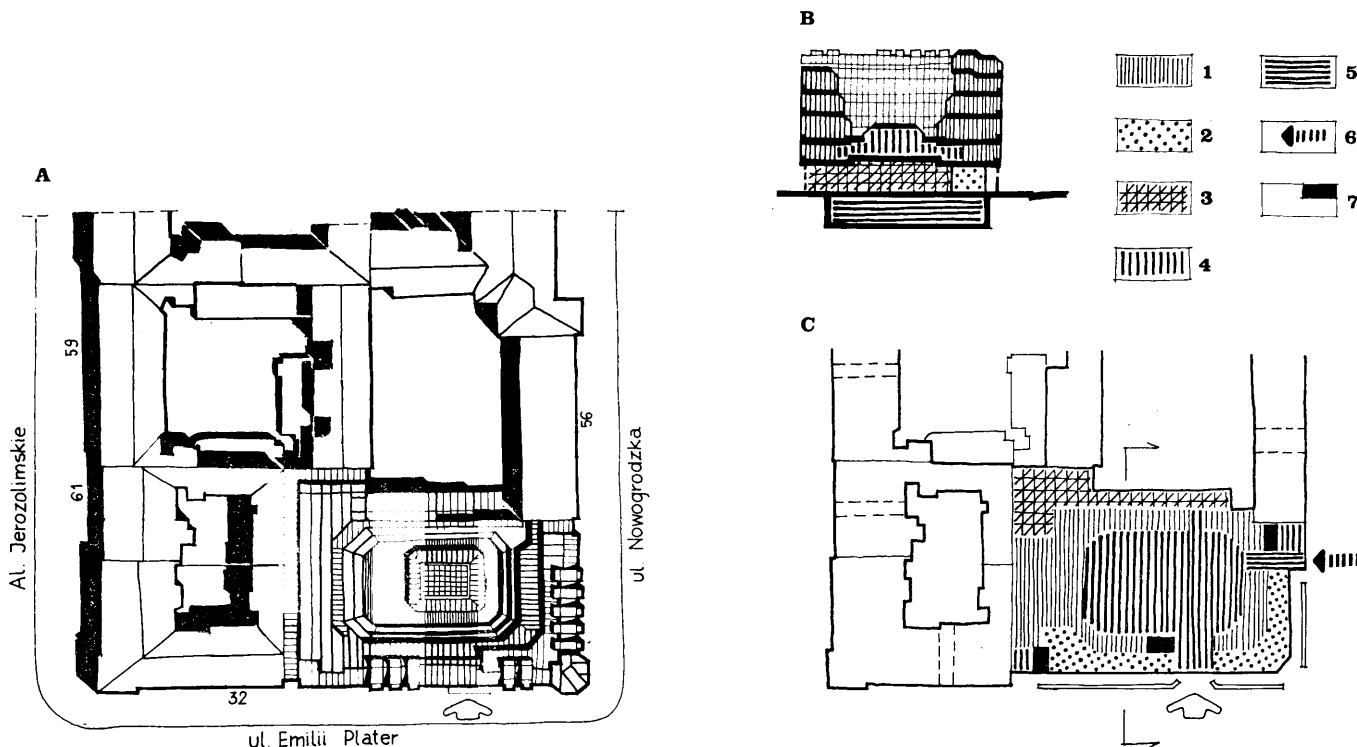
krytym w poziomie pierwszego piętra głównym hallem reprezentacyjnym.

Dojazd kołowy do budynku przewiduje się w poziomie terenu od ul. Nowogrodzkiej. Komunikacja przechodzi pod hallem reprezentacyjnym i dalej rampami do podziemnych parkingów i garaży. W kondygnacji podziemnej zlokalizowano również pomieszczenia magazynowe. Hall reprezentacyjny (w poziomie pierwszego piętra nad dziedzińcem wewnętrznym) jest jednocześnie głównym węzłem komunikacyjnym, skąd ruch zostaje rozproszony do poszczególnych skrzydeł budynku. Funkcję biurową rozmieszczono na pięciu kondygnacjach, w jednoprzestrzennych wnętrzach z aneksami do pracy, wydzielonymi przeszklonymi ścianami lub meblowymi ściankami o niepełnej wysokości. W przyziemiu zlokalizowano ekspozycję firmową.

Część frontowa budynku, licząca sześć kondygnacji, ma gabaryty zbliżone do budynków przylegających; otwory okienne w tej części również nawiązują swym rytmem do sąsiedniej zabudowy. W parterze elewacji frontowej proponuje się pasaż ograniczony od strony ulicy murkiem blankowanym o wysokości niepełnej kondygnacji. Cofnięte w podcieniu wystawy są całkowicie przeszklone, artykulacja uskoków murku sugeruje natomiast rytm otworów podobnych jak w sąsiednich budynkach i stanowi element wiążący kompozycyjnie parter z wyższymi kondygnacjami.

Elewacja budynku od strony dziedzińca, dla lepszego naświetlenia, obniża się uskokami do poziomu drugiej

12. Szkic projektowy budynku biurowego, plan: A — widok projektowanego budynku z przylegającą do niego istniejącą zabudową, B — przekrój poprzeczny projektowanego budynku, C — schemat funkcjonalny obiektu: 1 — główna funkcja biurowa, 2 — ekspozycja firmowa, 3 — zaplecze gospodarcze, 4 — komunikacja piesza i główny hall reprezentacyjny, 5 — komunikacja kołowa, 6 — wjazd, 7 — pionowy komunikacyjny

12. Outline project of office building layout; A — view of the designed building with adjoining already extant built-up area; B — sectional elevation of the designed building; C — functional scheme of the building; 1 — the main function of the seat an office, 2 — exposition of the enterprise, 3 — economic premises, 4 — internal passages and corridors and the main lobby intended for representation purposes, 5 — vehicular ways, 6 — driveway, 7 — connection shafts

kondygnacji. W tym samym celu w elewacjach wewnętrznych zastosowano liczne płaszczyzny przeszklone i skośnie ustawiane elementy ściennie. Projektowane skrzydło budynku przylegające do starej oficyny (Aleje Jerozolimskie 61) rozwiązane jest w postaci coraz szerzej wysuwających się ku dołowi uskoków, tworzących w przekroju linię siodłową, dla lepszego nasłonecznienia istniejącej zabudowy. Proponuje się rozwiązanie dachu w systemie modularnym, z przestrzennych prefabrykatów, nawiązujących światłocieniem i rozedrganą formą do sąsiednich, bogato ukształtowanych zwieńczeń.

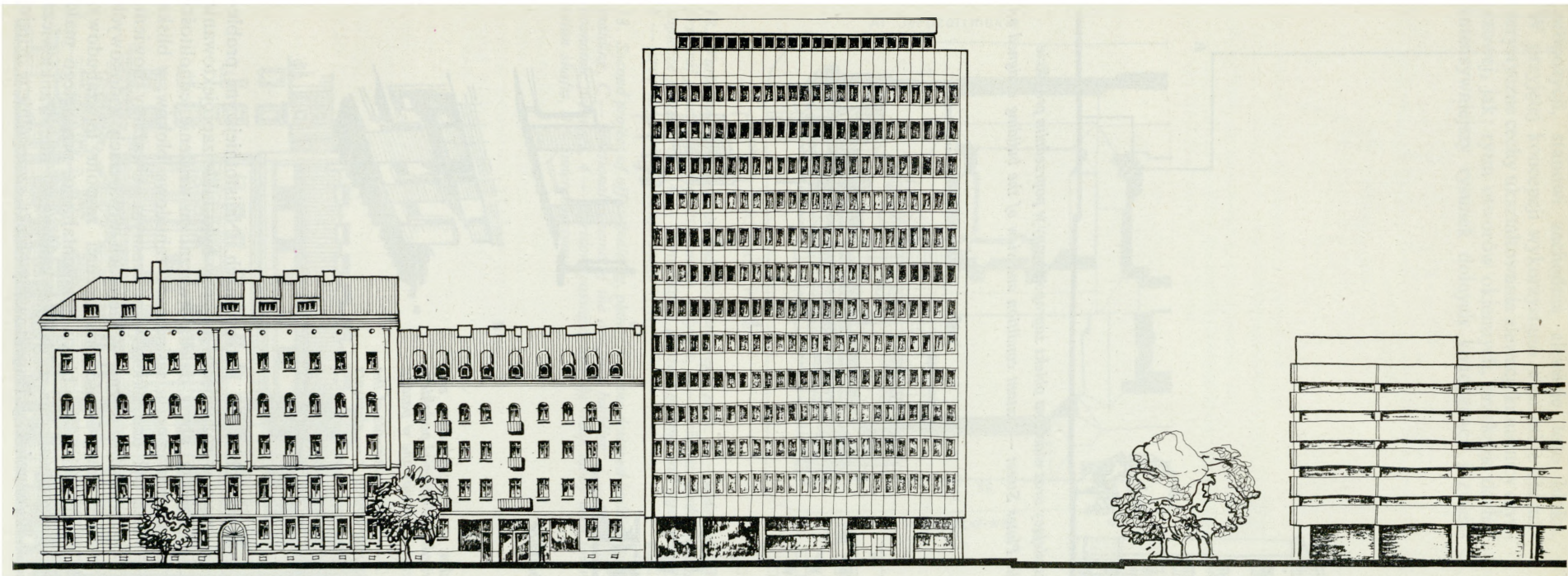
Opracowanie wariantowe polega na przyjęciu poszerzenia ul. Emilii Plater, niekorzystnego dla zespołu zabytkowego, ale poprawiającego warunki komunikacyjne, szczególnie dla nowo projektowanego budynku „Lotu”. W związku z tym założono wyburzenie dwóch budynków z oficynami i cofnięcie linii zabudowy o około 7 m.

Dojazd kołowy do budynku odbywa się w poziomie terenu od ul. Nowogrodzkiej. Zaplecza, garaże i parking znajdują się w kondygnacji podziemnej. W części naziemnej główne węzły komunikacji pionowej zlokalizowane są w narożach budynku, skąd następuje rozprowadzenie ruchu na każdej kondygnacji. Wejście główne i hall reprezentacyjny zlokalizowano od strony ul. Emilii Plater. Główną funkcję biurową — podobnie jak w szkicu projektowym — rozmieszczono na pięciu kondygnacjach, w jednoprzestrzennych wnętrzach z aneksami do

pracy. W parterze zlokalizowano pomieszczenia reprezentacyjne z ekspozycją firmową.

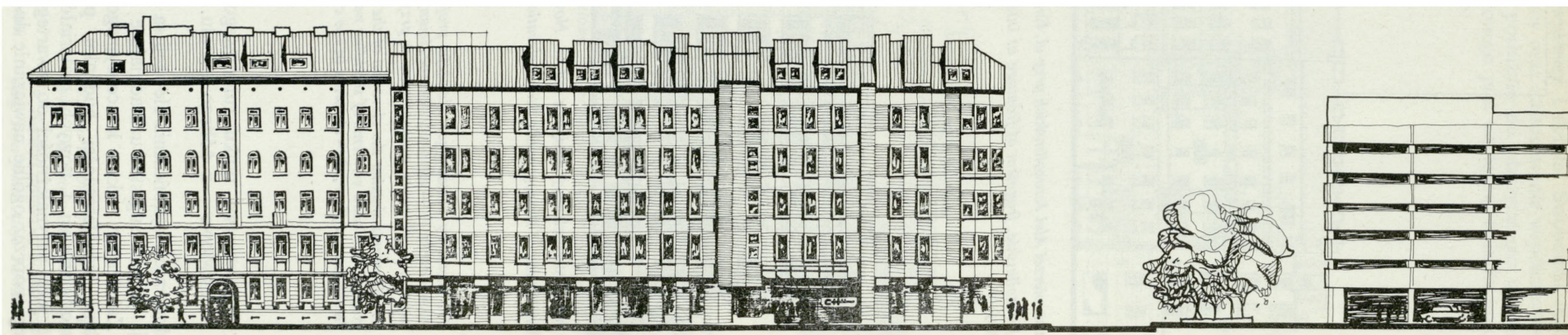
Część frontowa budynku, o wysokości sześciu kondygnacji, ma gabaryty zbliżone do budynków sąsiednich. Od strony dziedzińca elewacja uskokami obniża się do dwóch kondygnacji. Od tej strony w poziomie pierwszego piętra zaprojektowano dwa łączniki, dzielące przestrzeń wewnątrzblokową na trzy atria połączone w parterach. Nawiązują one swym podziałem do zabytkowego układu podwórek i zapewniają równocześnie dobre oświetlenie. Otwory okienne elewacji frontowych nawiązują swym rytmem do podziałów elewacji sąsiednich. W elewacjach wewnętrznych zaś wprowadzono liczne płaszczyzny przeszklone i skośnie ukształtowane elementy ścian dla uzyskania jak najlepszych warunków oświetlenia. Projektowane skrzydło budynku przylegające do starej oficyny od strony Alei Jerozolimskich rozwiązane jest — podobnie jak w szkicu projektowym — w postaci coraz szerzej wysuwających się ku dołowi uskoków tworzących w przekroju linię siodłową. Ukształtowanie dachu jest również podobne jak w szkicu.

W obu rozwiązaniach proponuje się konstrukcję szkieletową. Ścienne elementy osłonowe winny być wykonane z lekkich prefabrykatów o czterech rodzajach wielkości w module 70 cm, z zastosowaniem dwóch rodzajów faktury zewnętrznej. Sugeruje się lekkie ściany warstwowe na bazie tworzyw sztucznych z zewnętrzną warstwą importowanego matowego eternitu, z drobnym, lekkim

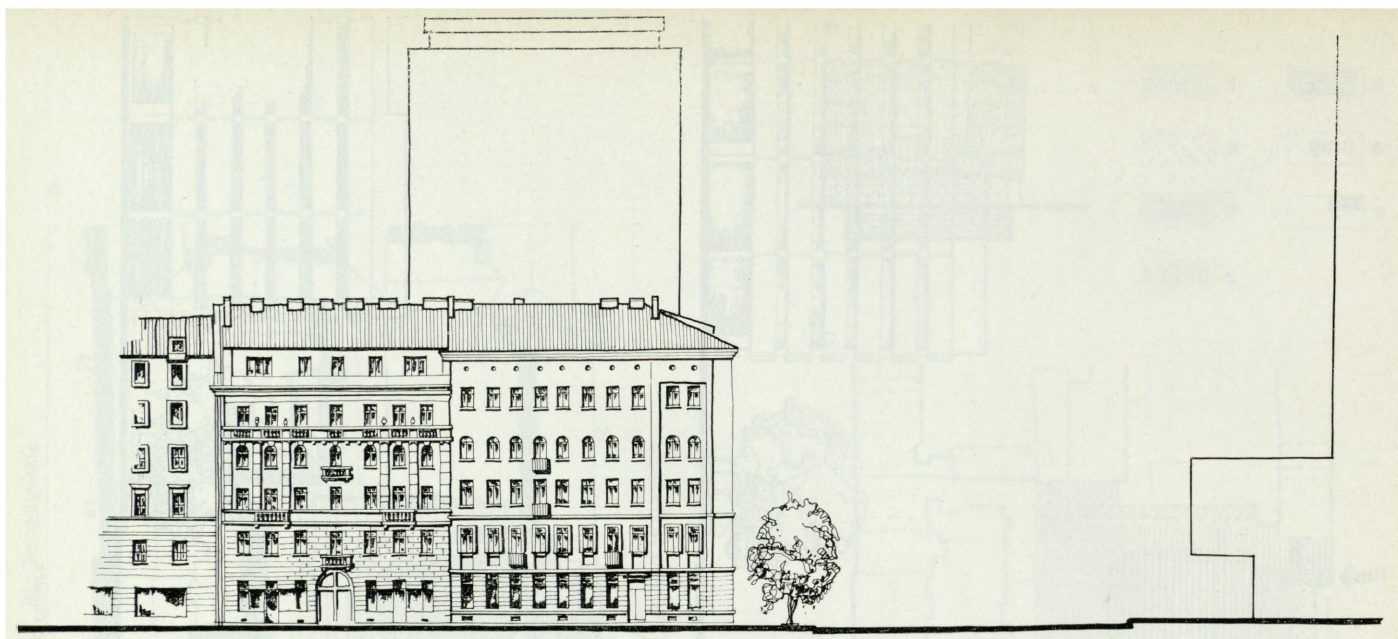
13. Pierzeja ul. Emilii Plater z zabudową istniejącą i elewacją budynku „Chemadexu” zaproponowaną w poprzednim projekcie; projekt zrywał z linią zabudowy i gabarytami zabytkowego bloku, a charakterem elewacji odbiegał od plastyki światłocieniowej elewacji sąsiednich budynków

13. Frontage looking on Emilii Plater Street with extant development and elevation of „Chemadex” building according to the previous design which departed from the skyline and gabarite of the historical grouping and its elevation — from the light and shade effects of that of the neighbouring buildings

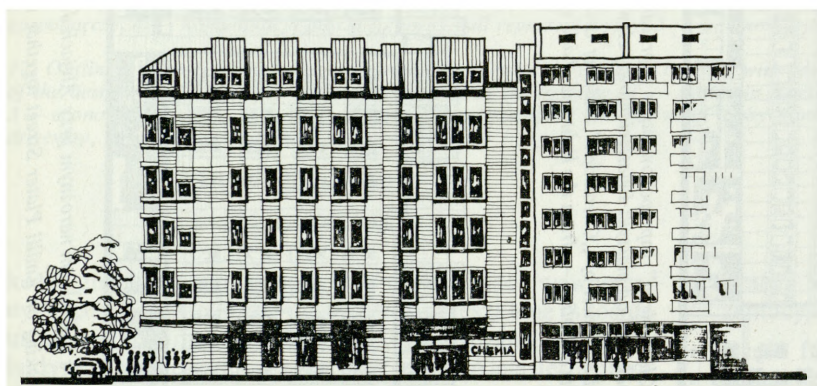

14. Szkic projektowy elewacji budynku biurowego od ul. Emilii Plater wraz z budynkiem narożnym przy Alejach Jerozolimskich

14. The first project of elevation of the designed office building. The side looking on Emilii Plater Street together with the building at the corner of Aleje Jerozolimskie.

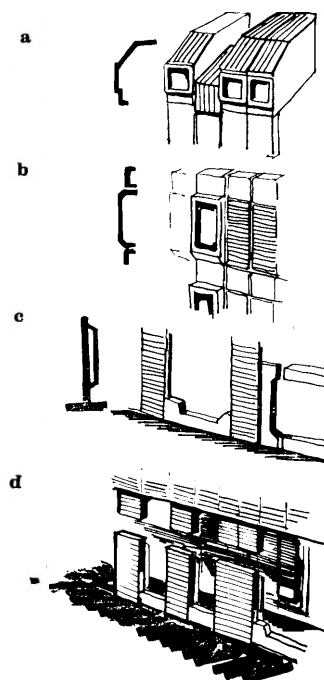

15. Fragment pierzei Alei Jerolimskich przy ul. Emilii Plater — stan istniejący oraz widok na obiekt zaproponowany w poprzednim projekcie
 15. Aleje Jerolimskie, fragment of frontage at intersection with Emilii Plater Street — extant condition and view of the building designed on previous project

16. Szkic projektowy elewacji budynku od ul. Nowogrodzkiej
 16. The first version of Nowogrodzka Street elevation of the designed building

17. Elementy kształtujące elewacje projektowanego budynku: a — przestrzenne elementy dachu, b — elementy okienne, ściany osłonowej, pasa międzyokiennego i podokienne, c — elementy proponowane w przyziemiu, d — elementy proponowane w pasażu
 17. Elements shaping the elevation of the designed building: a — spatial elements of the roof, b — window elements of shielding wall of curstable and string-course, c — elements in the ground floor, d — elements in the covered way

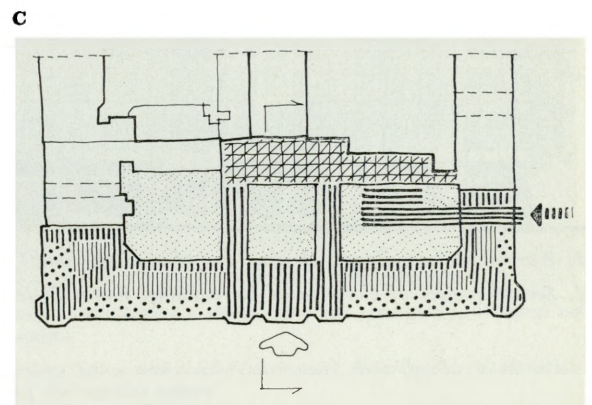
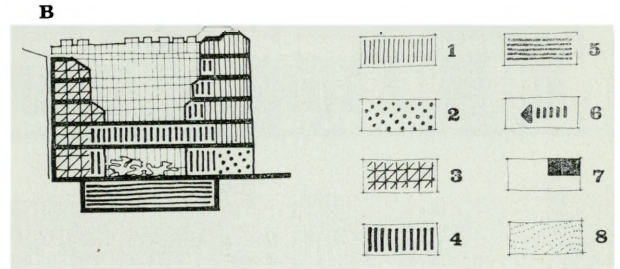
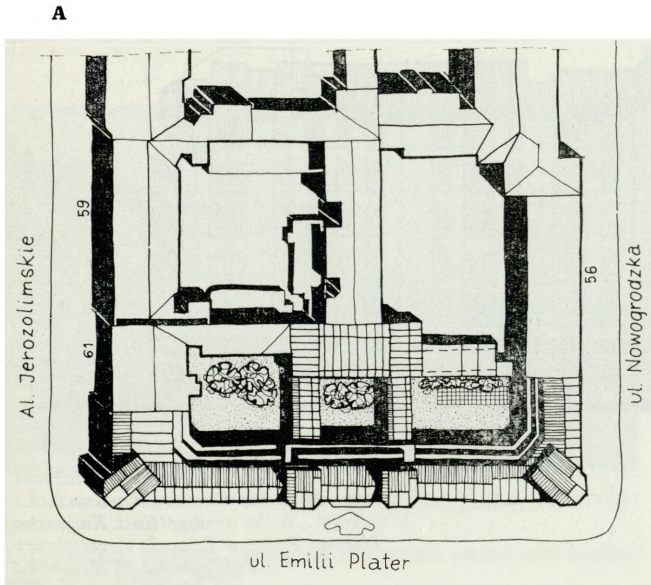
reliefem lub warstwą tynku rulonowego; obramienia okienne i drzwiowe — z żółtego metalu.

Uwagi dotyczące wykończenia elewacji są niekompletne, zawierają jednak sugestie uzasadniające przyjętą koncepcję. Założeniem szkicu koncepcyjnego było zasygnalizowanie współczesności budynku przez zastosowanie modularności i nowych materiałów oraz podkreślenie jego przynależności do zwartej zespołu zabtkowego poprzez ogólne nawiązanie do formy sąsied-

nich obiektów historycznych. Najistotniejszym problemem w rozumieniu autorów było takie zaprojektowanie obiektu, aby z daleka stwarzał on wrażenie jednolitości przestrzennej z sąsiadującą zabudową bloków, z bliska zaś był budynkiem współczesnym. Uważamy bowiem, że bardzo ważna w szerokich otwarciach widokowych jest integralność przestrzenna zespołu tej zabudowy, jako wielkiego bloku horyzontalnego, przeciętego mało wyczuwalnymi z daleka kanionami ulic Pankiewicza i Poznańskiej. Projektowany obiekt, szczególnie w drugiej

propozycji, stanowi zachodnią elewację tego bloku. W przyjętej koncepcji wykorzystano więc takie charakterystyczne cechy ukształtowania elewacji kamienicy czynszowej, jak: rytm otworów okiennych, przekroje dachu, intensywniejszy rysunek dolnych kondygnacji i zwień-

czenia oraz wykuszy i detalu. Swobodna transpozycja tych elementów oraz zastosowanie współczesnego detalu i materiałów posłużyło do plastycznego ukształtowania elewacji zbliżonego pod względem światłocieniowym do historycznego.

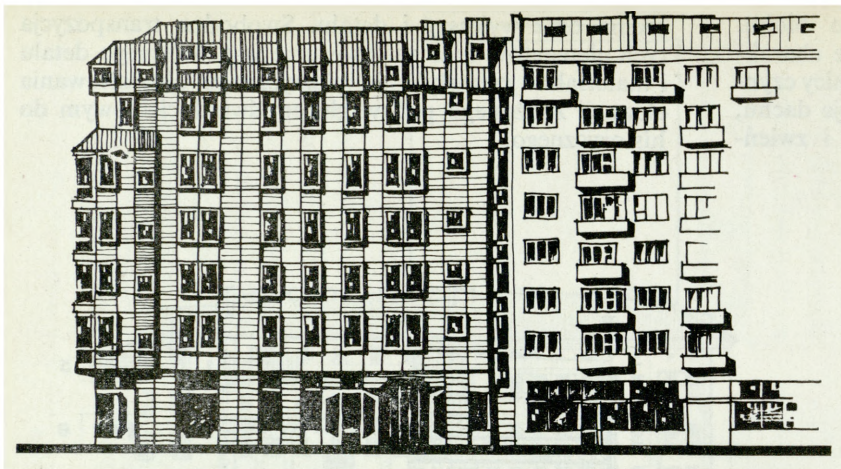
18. Wariantowe rozwiązanie budynku biurowego, plan: A — widok projektowanego budynku z przylegającą do niego zabudową istniejącą, B — przekrój poprzeczny projektowanego budynku, C — schemat funkcjonalny obiektu: 1 — główna funkcja biurowa, 2 — ekspozycja firmowa, 3 — zaplecze gospodarcze, 4 — komunikacja piesza i główny hall reprezentacyjny, 5 — komunikacja kołowa, 6 — wjazd, 7 — piony komunikacyjne, 8 — teren dziedzińca wewnętrznego

18. Second project of office building, plan; A — the designed building with adjoining extant built-up area; B — sectional elevation of the designed building, C — functional scheme of the designed building: 1 — the main function as the seat of an office, 2 — exposition of the enterprise, 3 — economic premises, 4 — corridors passages and the main lobby used for representation functions, 5 — vehicular ways, 6 — driveway, 7 — corner shafts, 8 — inner courtyard

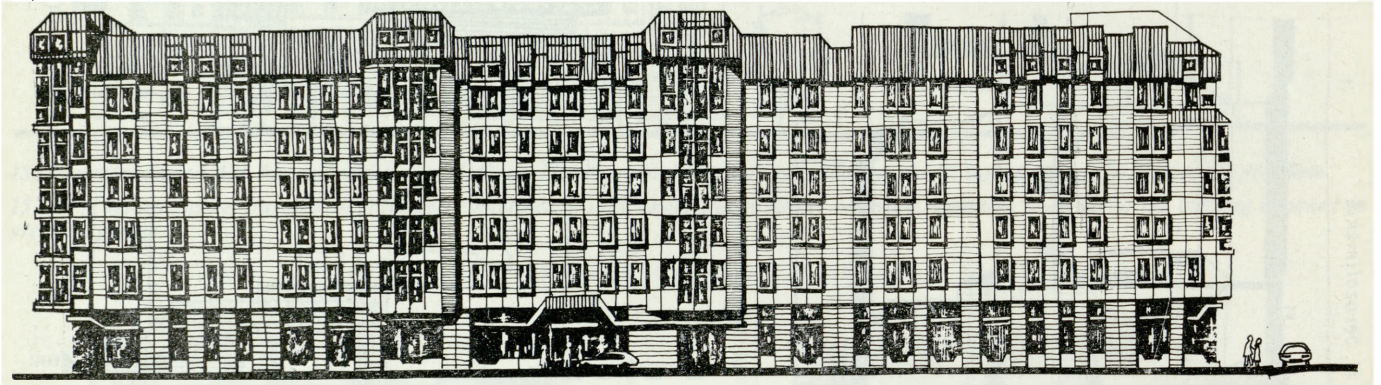
19. Wariantowe rozwiązanie elewacji budynku od strony Alei Jerozolimskich

19. Second project of elevation of the building seen from Aleje Jerozolimskie

20. *Wariantowe rozwiązanie elewacji budynku od ul. Nowogrodzkiej*

20. *Second project of elevation of the building, Nowogrodzka Street*

21. *Wariantowe rozwiązanie elewacji budynku od ul. Emilii Plater*

21. *Second project of elevation of the building, Emilii Plater Street*

doc. dr Andrzej Gruszecki
mgr Krystyna Guranowska-Gruszecka
mgr Ewa Karwacka
Instytut Podstaw Rozwoju Architektury
Politechnika Warszawska

OUTLINE PROJECT OF AN OFFICE BUILDING IN EMILII PLATER STREET IN WARSAW

The presently discussed outline project of an office building to be constructed in 28 Emilii Plater Street, Warsaw, was designed at the Institute for the Foundations of the Development of Architecture, Warsaw College of Science and Technology, within the frameworks of a study on revalorization of a major complex of the built-up area dating from the second half of the 19th and the early 20th century. In the area covered by the research, and situated in the centre of Warsaw, there is to be found a site once occupied by a building which has been pulled down. At the time of commencement of the said study there was already available a project design of an office building to be raised in the said site. The project aroused, however, numerous objections since it referred neither to the dimensions and skyline nor the character of the neighbouring tenement-houses.

Hence two variants of the project prepared as an attempt at introducing there architectonic forms which, though up-to-date, would be

harmonized with the historical surroundings. The authors of the project started from the assumption that the new building seen from more distant parts of the central area would make an impression of one similar to the neighbouring nineteenth century houses and, at close quarters, of a structure typical of modern architecture. The inspiration were the characteristic traits of employed in moulding a tenementhouse, e.g. the rhythm of window openings, cross-sections of the roof, more pronounced outline of lower storeys and the crowning and light-and-shade effects of the bay windows and details. They were translated into a modern modular system of shield walls and also of the roofs, built of plastic materials with the outer layer of imported mat asbestic tile having a fine, slight relief or a layer of plaster. The door and window trims are of yellow metal. In the design of inner elevation large glazed surfaces and inclined walls were introduced in order to provide for better insolation of the interior.

JADWIGA PIĘNCZEWSKA

ŚLĄSKA RENESANSOWA KAMIENICA MIESZCZAŃSKA Z WIATĄ

W Lubomierzu zachowała się jedna z nielicznych już na terenie Śląska trzytraktowa renesansowa kamienica mieszczańska z wiatą. Kamienica ta jest cennym zabytkiem ze względu na czysty renesansowy układ przestrzenny, oryginalną plastyczną kompozycję wnętrza o mijających się traktach (pierwszym i trzecim), a przede

wszystkim ze względu na centralnie usytuowaną (w trakcie drugim) reprezentacyjną wiatę.

Wzmógł się rozwój Lubomierza w okresie renesansu przypada na lata 1530—1618. W tym czasie miasto stało się ważnym ośrodkiem handlowym na terenie Śląska, głównie dzięki eksportowi lnu i nici do Europy